

Педагогіка з основами педагогічної майстерності

**ОСНОВИ
ПЕДАГОГІЧНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ**

Повна загальна середня освіта

РОБОЧЕ ПОРТФОЛІО

*Зробувала _____ групи
КЗВО «Дніпровського педагогічного коледжу» ДОР»*

У к л а д а ч :

Якимчикас Є.В., викладач педагогіки КЗВО «ДПК» ДОР»

Якимчикас Є.В. Основи педагогічної майстерності: робоче портфоліо. Дніпро: КЗВО «ДПК» ДОР», 2020. 72 с.

Робоче портфоліо з дисципліни «Основи педагогічної майстерності» є зошитом з друкованою основою для здобувачів педагогічних коледжів, спеціальності 13 Початкова освіта напрямку підготовки 01 Освіта/Педагогіка з повною загальною середньою освітою, укладеним на основі програми дисципліни «Основи педагогічної майстерності».

Мета портфоліо – оптимізація навчального процесу, удосконалення системи контролю, допомога в опануванні теоретичних і практичних навичок, активізація пізнавального інтересу здобувачів, розвиток навичок самостійної роботи, формування критичного мислення.

Зошит містить інструкції до виконання практичних та самостійних робіт, інструкції до підготовки семінарських занять, зміст яких відповідає програмовим вимогам дисципліни.

У зошити використані матеріали підручників та посібників, рекомендованих для вивчення дисципліни, з урахуванням всіх програмових вимог щодо змісту теоретичного і практичного матеріалу та матеріалу для самостійного вивчення здобувачами педагогічного коледжу.

***Розглянуто і затверджено засіданням ц/к психолого-педагогічних дисциплін
початкової освіти, протокол № 6 від 30.01.2020***

*Є.В. Якимчикас, 2020
КЗВО «ДПК» ДОР»*

Самостійна робота № 1

Тема. Педагогічний кодекс вчителя. Аналіз майстерності видатних педагогів

Мета. За допомогою психологічних опитувальників визначити професійно-педагогічну спрямованість, схильність до педагогічної професії та контактність. Провести аналіз точки зору щодо вчительської професії відомих педагогів, провести самоаналіз власної мотивації вибору професії, сформулювати власний педагогічний девіз. Аналізувати досвід видатних педагогів у ході роботи над педагогічною ситуацією й педагогічною задачею, оволодіти логікою розв'язання педагогічної задачі.

Послідовність виконання роботи

1. Скласти словник основних понять теми: *Педагогічна майстерність, Педагогічний талант, Педагогічна творчість, Педагогічна техніка, Гуманістична спрямованість, Педагогічна компетентність, Педагогічні здібності, Педагогічна мета, Педагогічна ситуація, Педагогічна задача.*

2. Пройти діагностику педагогічної спрямованості та рівня сформованості педагогічних здібностей.

1. Виписати яскраві вислови про вчителя, сформулювати педагогічне кредо.
2. Написати есе «Педагогічний кодекс вчителя».
3. Проаналізувати роботу видатних педагогів

Практична робота № 1

Тема. Витоки педагогічної майстерності. Майстерність видатних педагогів в рішенні педагогічних задач.

Мета. Розкрити і проаналізувати властивості педагогічної майстерності як характеристики особистості вчителя. Усвідомити суть і структуру педагогічної майстерності як характеристики особистості вчителя, формувати вміння бачити педагогічну ситуацію й педагогічну задачу, оволодіти логікою розв'язання педагогічної задачі, розвивати гуманістичний потенціал.

Послідовність виконання роботи

1. Перевірка рівня засвоєння знань. Заповнення опорного конспекту теми.
2. Захист твердження «Педагогічна майстерність – вроджена властивість чи набута...».
3. Аналіз успіху у роботі видатних педагогів.
4. Групове обговорення «Коло ідей».
5. Висновок до практичної роботи.

Самостійна робота № 2

Тема. Психологічна саморегуляція вчителя. Аутогенне тренування як засіб розвитку педагогічної техніки вчителя.

Мета. Формувати уявлення про сутність саморегуляції та її роль у професійній діяльності вчителя; оволодіти засобами психологічного налаштування вчителя на наступну діяльність, вчитись складати формулу аутотренінгу; створити установки з удосконалення засобів психофізичної саморегуляції.

Послідовність виконання роботи

1. Скласти словник основних понять теми: *Робоче самопочуття, Саморегуляція, Релаксація, Аутогенне тренування, Музикотерапія, Кольоротерапія, Бібліотерапія, Працетерапія*

2. Діагностування рівня емоційної стабільності і здатності до керування психологічним самопочуттям.

3. Аналіз засобів психологічного налаштування: бібліотерапія, музикотерапія, терапія кольором (проектна робота).

1. Список літератури для «душі» (з короткою анотацією до творів).
2. Характеристика різних жанрів музики (її вплив на психіку людини).
3. Характеристика кольору та його вплив на психіку людини.
4. Вправи на розвиток умінь психофізичної саморегуляції:
  - *Контроль та регуляція дихання;*
  - *Контроль за тонусом м'язів;*
  - *Розслаблення та напруження м'язів рук;*
4. Добір вправ на розвиток умінь психофізичної саморегуляції.

Самостійна робота № 3

Тема. Культура зовнішнього вигляду вчителя. Невербальна комунікація. Мовлення вчителя: дихання, голос, дикція. Виразність мовлення як професійна риса вчителя

Мета: Усвідомити роль педагогічного іміджу у професійній діяльності вчителя, особливості створення образу вчителя, конструювати власний педагогічний образ за допомогою невербальних засобів, поглибити знання про невербальні засоби, вчитись аналізувати невербальні сигнали. Розвивати діафрагматальне-реберне дихання, гнучкість та діапазон голосу, формування навичок чіткої дикції, добір вправ для розвитку дихання, голосу, дикції, закріпити знання про роль і засоби виразності мовлення вчителя, оволодіти технікою створення словесних картин під час розповіді, удосконалення вмінь виразного мовлення.

Послідовність виконання роботи

1. Скласти словник основних понять теми: *Педагогічний імідж, Мова зовнішнього вигляду, Внутрішня техніка, Зовнішня техніка, Невербальна поведінка, Міміка, Пантоміміка, Техніка мовлення, Фізіологічне дихання, Фонаційне дихання, Сила голосу, Злетність голосу, Тембр, Діапазон голосу, Висота голосу, Гнучкість, Темпоритм мовлення, Дикція, Артикуляція, Артикуляційна зарядка, Виразність мовлення, Культура мовлення*

2. Створення образу ідеального педагога.

3. Аналіз невербальної комунікації за книгою А.Б. Піз «Мова рухів».

4. Аналіз стилів та моделей спілкування за В. Кан-Каліком.

5. Діагностування рівня розвитку фонаційного дихання, гнучкості голосу.

6. Скласти рекомендації щодо розвитку дихання, гігієни голосу вчителя (проектні роботи).

7. Добір і виконання вправ на розвиток фонаційного дихання, голосу, дикції.

8. Виконати вправи на розвиток умінь виразного мовлення як засобу педагогічного впливу.

Практична робота № 2

Тема: Комунікативні якості професійного мовлення вчителя

Мета: Закріпити знання про роль і засоби виразності мовлення вчителя, оволодіння технікою створення словесних картин під час розповіді, формування установки на самостійну роботу з удосконалення вмінь виразного мовлення.

Послідовність виконання завдання

1. Перевірка рівня засвоєння знань. Тестове опитування.
2. Обговорення рекомендацій щодо розвитку дихання, гігієни голосу, дикції вчителя.
3. Виконання вправ на розвиток фонаційного дихання, голосу, дикції.
4. Виконання вправ на розвиток мовленнєвої виразності.

Тема. Увага та уява вчителя

Мета. Визначити особливості уяви, уваги та спостережливості педагога та її ролі у розв'язанні професійних завдань, вироблення установки на самостійну роботу з розвитку уяви майбутнього педагога

Послідовність виконання роботи

1. Скласти словник основних понять теми. *Уява, Увага, Прогностична діяльність, Індивідуальні особливості уяви педагога, Професійно педагогічна увага вчителя*
2. Скласти рекомендації щодо розвитку уваги та уяви вчителя.
3. Дібрати вправи для розвитку уваги та уяви молодших школярів.

**Тема. Ціннісні орієнтації педагога у професійному спілкуванні.
Комунікативна готовність до діалогу, стадії контактної взаємодії**

Мета. За допомогою психологічного опитувальника визначити ціннісні орієнтації у педагогічному спілкуванні, змоделювати педагогічну ситуацію враховуючи стиль керівництва та стиль спілкування, підготуватись до педагогічного аналізу даної ситуації, удосконалення вміння моделювати, проводити й аналізувати індивідуальну бесіду.

Послідовність виконання роботи

1. Скласти словник основних понять теми. *Педагогічне спілкування, Діалогічне педагогічне спілкування, Суб'єкт-суб'єктний характер педагогічного спілкування, Формально-рольове спілкування, Особистісно-орієнтоване спілкування, Комунікативна сторона спілкування, Перцептивна сторона спілкування, Інтерактивна сторони спілкування*
2. Діагностування ціннісних орієнтацій педагога у професійному спілкуванні
3. Діагностування комунікативної готовності до діалогу з дитиною.
4. Моделювання педагогічної ситуації

Тема. Сформованість комунікативності як професійно значущої здібності педагога

Мета. Формувати уявлення про роль комунікативності вчителя в професійній діяльності, головних компонентів комунікативності, формувати уявлення про способи комунікативного самовиховання, установки на формування комунікативної культури майбутнього вчителя

Послідовність виконання роботи

1. Скласти словник основних понять теми. *Комунікативність, Гіперкомунікативність, Гіпокомунікативність, Комунікабельність, Бар'єри у спілкуванні*
2. Діагностування рівня сформованості комунікативності як професійно- значущої здібності педагога
3. Виконання вправ на розвиток професійної комунікативності

Тема. Схильність до вибору стратегії взаємодії. Педагогічний такт учителя

Мета. Усвідомити сутності стратегій взаємодії, доцільності вибору прийомів педагогічного впливу, розвивати гуманістичної спрямованості. Осмислити сутність педагогічного такту, його функцій, особливостей поведінки тактовної людини, розвивати професійні уміння застосування ефективних засобів виховного впливу на учнів, стимулювати потребу в піднесенні рівня культури спілкування з учнями як важливого компонента педагогічної майстерності.

Послідовність виконання роботи

1. Скласти словник основних понять теми: *Конкуренція, або суперництво, Уникнення, Пристосування, Співробітництво, Компроміс, Такт, Педагогічний такт, Маніпулювання, Тактика вчителя*
2. Діагностування схильності до вибору стратегії взаємодії. Діагностування психолого-педагогічної готовності до тактовного спілкування зі школярами, колегами
3. Виконання вправ на формування вміння аналізувати педагогічні ситуації
4. Аналіз прийомів педагогічного захисту

Тема. Професійно-педагогічне спілкування, його сутність і структура. Стратегії і прийоми педагогічної взаємодії.

Мета. Перевірити рівень засвоєння знань з теми; сприяти поглибленому засвоєнню студентами питань теми, спонукати студентів до колективного обговорення основних проблем, активізувати самостійне вивчення студентами першоджерел., усвідомити специфіку педагогічного спілкування як діалогічної взаємодії; формувати установку на особистісно-орієнтовану позицію в роботі з аудиторією; розвивати вміння аналізувати педагогічну діяльність; виробити у студентів вміння і навички аргументовано висловлювати свої думки, швидко орієнтуватися в проблемних ситуаціях.

Послідовність виконання роботи

1. Обговорення головних теоретичних положень теми
2. Аналіз стилів керівництва та стилів спілкування. Робота з опорними таблицями.
3. Виконання вправ на формування вміння аналізувати різні аспекти педагогічного спілкування.

Обговорення головних теоретичних положень теми

1. Специфіка педагогічного спілкування, його особливості й функції.
2. Діалогічне педагогічне спілкування, його критерії, структура.
3. Стили педагогічного керівництва і стилі спілкування.
4. Чинники, що сприяють або протидіють оптимальній взаємодії в бесіді.
5. Шляхи поліпшення спілкування вчителя з учнями.
6. Поняття комунікативності педагога, її сутність.
7. Бар'єри у спілкуванні вчителя, шляхи їх подолання.
8. Шляхи формування комунікативності як професійно значущої якості особистості вчителя.
9. Стратегії взаємодії та їх ефективність як засіб розв'язання педагогічної ситуації.
10. Поняття прийому педагогічної взаємодії. Класифікація прийомів.
11. Характеристика гальмівних і спонукальних прийомів.
12. Прийоми етичного захисту педагога.
13. Сутність понять «такт» і «педагогічний такт».
14. Педагогічний такт і педагогічна майстерність.
15. Принципи педагогічного такту.

**Тема. Самовиховання – шлях формування педагогічної майстерності.
Підготовка конкурсних робіт з педагогічної майстерності**

Мета: усвідомити роль самовиховання у формуванні і розвитку професійної майстерності вчителя; формувати потребу в самопізнанні, саморозвитку; ознайомитись з прийомами самопізнання та самовиховання; вдумливе засвоєння передового педагогічного досвіду, осмислення його з позицій педагогічної науки, ознайомлення зі зразками організації діалогічної взаємодії на уроці.

Послідовність виконання роботи:

1. Діагностування якостей особистості студентів.
2. Заповнення щоденника професійного самовиховання.
3. Аналіз виховання видатних людей.
4. Підготовка конкурсних робіт з педагогічної майстерності

Тема. Педагогічний досвід педагога-майстра

Мета. вдумливе засвоєння передового педагогічного досвіду, осмислення його з позицій педагогічної науки, ознайомлення зі зразками організації діалогічної взаємодії на уроці; розвивати гуманістичний потенціал майбутнього педагога, активне пізнавальне ставлення до педагогічної діяльності; виховувати повагу до вчительської праці.

Послідовність виконання роботи

Аналіз досвіду передового вчителя. Презентація конкурсних робіт.

- загальні відомості про вчителя, його досягнення;
- провідна педагогічна ідея досвіду;
- характеристика окремих методів і прийомів навчально-виховної роботи вчителя;
- індивідуальні особливості педагогічної майстерності вчителя;
- творча новизна педагогічного досвіду в організації взаємодії вчителя та учнів;
- елементи досвіду, які, на вашу думку, заслуговують впровадження.